

2021-04-06

Svenskt Näringslivs preliminära synpunkter kring reviderat utkast till delegerad akt inom EU:s taxonomi

Övergripande synpunkter

- Den övergripande bilden är att förslaget på utformningen av kriterier för de klimatrelaterade delarna i taxonomin justerats i en positiv riktning i jämförelse med förslaget som presenterades i november 2020.
- Det gäller i synnerhet delar av förslaget som kopplar till vår energiförsörjning och som därmed är centrala för vår förmåga att klara klimatomställningen och värna vår konkurrenskraft.¹
- Trots detta återstår en rad utmaningar och problem kopplat till det aktuella förslaget, såväl av övergripande natur som mer specifikt kopplat till tekniska kriterier. Att politik, inte vetenskap, nu så pass tydligt präglar vad som enligt regelverket bidrar till ett hållbart samhälle eller inte är djupt problematiskt för dess trovärdighet.
- Det är dock uppenbart att betydelsen av taxonomiregelverkets utformning kontinuerligt ökar. Ett tydligt exempel på detta är att det nu står klart att taxonomin kommer knytas till exempelvis EU:s återhämtningsfond.
- Införande av rapporteringskravet rörande klimatdelarna är fortsatt satt 1 jan 2022. Det är inte rimligt med tanke hur processen dragit ut på tiden och den delegerade akten ännu inte har antagits. Företagen måste ges bättre framförhållning än så här för att kunna samla in och hantera den data det handlar om.

¹ Behovet av en kraftigt ökad elanvändning, och därmed än mer omfattande investeringar i det svenska elsystemet, för att Sverige ska klara klimatomställningen har förstärkts ytterligare under det senaste kvartalet.

Den dominerande anledningen till detta utgörs av de mycket glädjande satsningar som presenterats från LKAB (fossilfritt järn) och H2GS (fossilfritt stål). Det här utgör omfattande industriella hållbara satsningar som kommer kräva stora mängder fossilfri el för att kunna realiseras. Tillsammans beräknas dessa två satsningar bidra till ett ökat elbehov om 70 Twh på årsbasis, vilket motsvarar ca hälften av Sveriges årliga elkonsumtion idag.

- Det är oroande att förbränning av naturgas som ger upphov till betydande CO₂-utsläpp numera inte längre enbart klassificeras som grön under en övergångsperiod utan långsiktigt hållbar enligt taxonomin. Detta visar tveklöst hur politiken, inte vetenskapen, präglar utformningen av flera delar av taxonomin.
- Att grönmarkera användningen av fossil gas med omfattande utsläpp av växthusgaser i ett regelverk som syftar till att definiera vad som är hållbart eller inte kan allvarligt skada våra möjligheter att klara klimatomställningen. Betydelsen av detta, nu när andra delar av världen kommer utveckla sina egna taxonomier i ljuset av EU:s, går inte att underskatta. Det är med andra ord ett mycket effektivt sätt för att skjuta ner regelverkets trovärdighet. Svenskt Näringsliv anser att enbart fossilfri energi ska kunna klassificeras som hållbar inom taxonomin.
- Att kärnkraft, som enligt Kommissionen, IPCC och IEA utgör en avgörande del av lösningen för att vi ska klara klimatomställningen, ej inkluderas i den här akten utan går i ett eget separat spår är olyckligt. Kärnkraften hade behövts inkluderas redan i denna vända för att påvisa ett fullt ut teknikneutralt angreppssätt som även tar hänsyn till systemperspektivet av en hållbar energiförsörjning.
- Enligt en nyligen presenterad rapport från JRC (Joint Research Centre) kan kärnkraft inkluderas i taxonomin. Analysen visar inte på några forskningsbaserade bevis för att kärnkraftsenergi gör mer skada för mänsklig hälsa eller miljön än de produktionsslag som redan är inkluderade.
- Avslutningsvis - Det är viktigt att komma ihåg att detta enbart är ett omarbetat utkast. Det återstår fortfarande att se hur det slutgiltiga förslaget som väntas presenteras 21 april ser ut. Det går dock inte att utesluta att processen försenas ytterligare med tanke på de stora spänningar som finns mellan medlemsstaterna kring synen på ett antal centrala delar av taxonomin, inte minst naturgasen och kärnkraften.

Vattenkraft

- Det har rört sig i positiv riktning för den storskaliga vattenkraften men den hanteras fortsatt inte teknikneutralt.
- Numera inkluderas hänvisningar till befintlig EU-lagstiftning såsom ramvattendirektivet och art och habitatdirektivet när det gäller skrivningar kring DNSH (Do no significant harm) och de olika miljömålen - det är positivt och gjordes inte i det tidigare förslaget. Det finns dock fortsatt exempel där kriterierna går längre än befintlig lagstiftning vilket inte är önskvärt.

- Sol, vind och vatten utgör samtliga exempel på förnybara kraftslag. Det är dock fortsatt så att kraven för att vattenkraften ska klassas som hållbar, exempelvis kopplat till livscykelutsläpp, är strängare än de som gäller för sol- och vindkraft. Förslaget är därmed inte teknikneutralt.
- Fortsatt lyser systemperspektivet på vår elförsörjning med sin frånvaro. Vattenkraftens balanserade förmåga i form av reglerkraft utgör en viktig möjliggörare för utbyggnaden av den intermittenta förnybara energin i form av vind- och solkraft i norra Europa. Det är högst olyckligt att denna viktiga insikt inte belyses.

Elnät

- Utbyggnaden av och investeringar i elnäten är avgörande för elektrifieringen av vårt samhälle och den gröna omställningen. Svenskt Näringsliv är kritiska till att exkludera lokal- och regionnätssnivån som utgör omkring 65% av det svenska elnätet från ramverket. Man bör återgå till de ursprungliga formuleringar som inkluderades i förslaget från november förra året.

Bioenergi och biobränslen kopplat till transportsektorns omställning

- Överlag en positiv utveckling rörande skrivningar och hanteringen av bioenergi.
- Elektricitet genererad från biomassa klassas inte längre enbart som "transitional" inom taxonomin (övergångslösning) som i det tidigare förslaget utan klassificeras numera som "långsiktigt grön".
- Det är fortsatt problematiskt att kriterierna för aktiviteter relaterade till bioenergi fortsatt går längre än vad som beslutats om i förnybarhetsdirektivet i vissa fall.
- Ur ett transportsektorperspektiv innebär förslaget fortsatt att "tailpipe emissions" utgör kriterium för mätning av utsläpp från fordon. Detta kommer fortsatt missgynna den svenska strategin för transportsektorns klimatomställning som till stor del bygger på en ökad användning av biodrivmedel.
- Huruvida tillverkning av biobränslen klassas som hållbart eller inte i det reviderade förslaget är svårtolkat och kräver fortsatt analys.

Skogsnäringen

- Skogsindustrin och skogsråvaran behövs för att vi ska klara den gröna omställningen

- Betydande och relevanta förbättringar sedan det förra förslaget. Skogsbruket är tillbaka i taxonomin som en hållbar aktivitet och förslaget tar numera hänsyn till att skogsbruket är en nationell kompetens.
- En betydelsefull förändring rör att definitionen "improved forest management" ersatts med "existing forest management" vilket varit viktigt för att dagens svenska skogsbruket ska klassas som en hållbar aktivitet.
- De tekniska kriterierna hänvisar till de nationella reglerna mer än tidigare vilket är positivt.
- Det finns dock detaljer där ytterligare analys behöver göras innan bedömningen är fullständig och fortsatt en del oklarheter och oro kring hur vissa delar och detaljer ska tolkas och vilka effekter det kan få.
- Kommissionen hänvisar även till den skogsstrategi de avser presentera i slutet av 2021 i det reviderade förslaget. Det kan komma att leda till justeringar av hållbarhetskriterierna och därmed förändra förutsättningarna för det svenska skogsbruket.